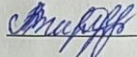

Муниципальное бюджетное общеобразовательное учреждение
Шамбалыгская средняя общеобразовательная школа
муниципального района «Кызылский кожуун» Республики Тыва

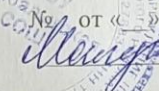
СОГЛАСОВАНА

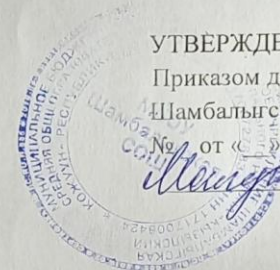
Заместителем директора по УВР
МБОУ Шамбалыгской СОШ

 Ондар Ш.В.

УТВЕРЖДЕНА

Приказом директора МБОУ
Шамбалыгской СОШ

№ _____ от « _____ » _____ 2023 г.
 Монгуш С.С.

РАБОЧАЯ ПРОГРАММА
по родной (тувинской) литературе
11 класс
на 2023-2024 учебный год

Составитель: Монгуш Ф.Д.

с. Шамбалыг
2023 год

Календарь-тематиктиг планнаашкын Россия Федерациязының чырыдыышкын
яамызының 2023 чылдың май 18-те бадылаттынган 371 дугаарлыг дужаалынга

(12.07.2023 N 74228, Минюст РФ) даянып кылдырган.

Ортумак ниити өөредилгеге федералдыг ажылчын программа (дугаары 85) ёзугаар кылдырган календарь-тематиктиг планнаашкынныннда бердинген шактарны Тыва Республиканың өөредилге черлериниң эртем-методиктиг угланыышкынынга, класстарның деңнели, өөредиглиг профугланыышкыннарынга, ол ышкаш уругларның кадыының байдалы, сонугалдарынга дүүштүр таарыштыр салып алыр аргалыг

КАЛЕНДАРЬ-ТЕМАТИКТИГ ПЛАН

ТЫВА ЧОГААЛ 11 класс (102 шак)

Блок	Тема	Шак, хуусаа	Өөреникчилерниң күүседир ужурлуг кол-кол ажыл-чорудулгазы
Кирилде. «Чогаалчы-ниитилел күрүне».	Тыва литератураның амгы үеде байдалы.	2	Тыва литератураның сайзыраарыга ылгавырлыг онзагайларны тодардыры. Амгы тыва чогаалчыларның бот-намдарлыг чугула медээлери-биле, бот-хууда стили-биле таныжылга. Тыва литератураның сайзыраарыга литературлуг каттыжыышкыннарның ажылының ролун тодардыры. Өөреникчиниң билиг чедип алырының ажыл-чорудулгазының сорулгазын тургузары.
«Чогаалчы».	К-Э.К. Кудажы. Намдары, чогаадыкчы ажыл-чорудулгазы.	2	К-Э.К. Кудажының наmdары, чогаадыкчы ажыл-чорудулгазы-биле таныжылга. Амгы тыва литератураның сайзыраарыга чогаалчының туружу. К-Э.К. Кудажының чогаалдары-биле таныжылга.
«Чогаалчы-ниитилел күрүне».	К-Э.К. Кудажы. «Уйгу чок Улуг-Хем» (роман-эпопеядан эгелер). Романның адынын идеялиг утказы. Буянның мөзү-бүдүш оруктарының дилээшкиннери.	4+1ч/с	Чогаалдың сайгарылгазы. Романның төөгү-революстуг угланыышкынын тыва күрүнениң салым-чолун, кол маадырларның омур-хевирин дамчыштыр боттут барымдаалар-биле тодарадыры. Кадыг-берге шынның эрге-дужаал биле чоннуң аразында харылзааларын чурттуң төөгүзүңгө төөгүлүг кижилерни ролун чураанының онзагайларын тодарадыры. Чогаал сөзүглели, омур-хевирлер системазы, композицияның онзагайлары-биле ажыл. Чылдың аңгы-аңгы үелеринде Улуг-Хемниң символдуг чурумалы-биле ажылдаары. Критиктиг, мемуарлыг литературалардан медээни тып, шын ажыглаар, эде кылып сорулгалыг ажылды чорудары. Чогаалга хамаарыштыр бодунуң бодалын илередирде план тургузары; проблемниг характерге чогаадыг-боданыышкын бижири. Бердинген темалыг чогаадыгга херек медээни тып билири.
«Чогаалчы өг-бүлө».	К-Э.К. Кудажы. «Долуманың хуулгаазыны». Чогаал теориязы: Комедия – шии чогаалының бир хевири.	4	Чогаалдың тема, идеязы. Комедияның сөзүглелин номчууру, омур-хевирлер системазын, композицияның онзагайын тодарадыры. Чогаалдың орус литература-биле деңнелгелиг сайгарылгазы. Комедияның уран-чечен дылы, идеялиг ролу. Жанрның хөй талалы: характерлер комедиязы, хенертен, көрдүнмээн каттырынчыг байдалдар комедиязы.
«Чогаалчы-ниитилел күрүне».	Е.Т. Танова. «Дошкун чылдарның чазы». Тоожуда репрессия темазы.	4	Тываның улустуң чогаалчызы Е.Т. Танованың наmdары, чогаадыкчы ажыл-чорудулгазы-биле таныжылга. Тыва литературада репрессия темазын ажытканы. Чогаалдың анализи. Бир мөзүлеш маадырларның онзагайлары, авторнуң туружу. Репрессия чылдарын чурттап эрткен салгалдың трагиктиг салым-чолунуң дугайында боданыышкыны.
	В.Б. Кенин-Лопсан «Каткы бажы каткан эвес». Литература теориязы: Сатира, юмор жанрының дугайында.	3	В.Б. Кенин-Лопсанның наmdары, чогаадыкчы ажыл-чорудулгазы, юмор, сатириктиг чогаалдары-биле таныжылга. «Каткы бажы каткан эвес» деп чогаалдың идея-тематиказын тодарадыр. Сөзүглел, омур-хевирлер системазы, композицияның онзагайлары-биле ажыл. Чогаалчы болур салым-чолунга улустуң аас чогаалының салдары. Ниитилел амыдыралында каткы таварыштыр карак чажын көргүзери – юмор жанрының тускайлаң сорулгазы.

«Чогаалчы бойдус сайзырал».	- С.В. Козлова - «Чаражын аар», «Агы». «Агы» деп шүлүктө кижиге биле бойдустун харылзаазы.	2	С.В. Козлованың намдары, чогаадыкчы ажил-чорудулгазы-биле таныжылга. «Чаражын аар» деп шүлүктүң идеялиг угланышкынын тодарадыры. Шүлүктөргө хевир, тургузуун сайгарары. Тыва чоннун чаңчылдары болгаш ёзулалдарына авторнун хамаарылгазы. С.Козлованың шүлүктөрүндө - тыва чоннун делегей көрүүшкүну.
«Чогаалчы ниитилел күрүне».	- С.В. Козлова - шүлүглел «Сыра»	2	Шүлүглелдин хевир-тургузуун, утказын сайгарары. Чогаалдын сюжесинде, композициясында онзагайларны тывары. Кол маадырның боттук амыдыралындан билдингир хамның ук-ызыгуурунун эге дөзүн тодардыры. Тема, идеязын тывары. Монолог, диалог, детальдарның ролу. Дылдың чурумалдыг аргаларын тодарадыры.
«Чогаалчы-ниитилел күрүне».	- Тываның орус дылдыг чогаалчылары.	2	Тываның орус дылдыг чогаалчыларының чогаадыкчы ажил-чорудулгазы-биле допчу таныжылга. Амгы үениң орус дылдыг чогаалчылары Г.. Принцева, Э.. Цаллагова, В. Бузыкаев, Е. Антуфьев болгаш өскелерниң-даа чогаадыкчы ажил-чорудулгазын өөренири.
«Чогаалчы бойдус сайзырал». Орус литература тыва дылда.	- С.А. Есенин - «Сыгыт дегбээн торгу харны дүвүлендир».	2	Сөзүглелден чогаалчының бот-тускайлаң ылгавырлыг талдаларын тывары: лириктиг уян сырынгы, төрөөн чери биле чогаалчының чарылбас харылзаазы. Авторнун чогаалдарының тыва дылче очулгазы-биле таныжылга. Библиотекаларда каталогтар, Интернет четкилери-биле ажил.
«Чогаалчы өг-бүлө».	- М.Б. Доржу. Чогаалчы дугайында сөс. Намдары, чогаадыкчы ажил-чорудулгазы-биле. «Тыва аъттар».	2	Москваның М.А. Горький аттыг литература институтунун баштайгы тыва доозукчузунун намдары, чогаадыкчы ажил-чорудулгазы-биле таныжылга. Чогаалчының онзагай стилин, шүлүктөргө национал бот-тускайлаң эгезин салганы. Тема, идеяны тодаратканы. Ада-чурттуң Улуг дайынының чылдарында тыва чоннун патриотчу шимчээшкени, культура, ниитилел амыдыралында факт-барымдаалар-биле чогаалчының чогаадыкчы ажил-чорудулгазының тааржылгазы. Чогаалдын хевир-тургузуг, утка талазы-биле анализи.
«Чогаалчы бойдус сайзырал».	- М.Б. Доржу «Ава сүдү».	1	Чогаалдын аянныг номчулгазы, хевир-тургузуг, утка талазы-биле сайгарылгазы. Дылдың чурумалдыг аргаларының ролун тодарадыры.
«Чогаалчы бойдус сайзырал».	- А.А. Даржай. Чогаадыкчы ажил-чорудулгазы. «Далайны мен караам-биле көрбөөн мен».	2	Хөй талалыг чогаадыкчы ажил-чорудулгалыг, намдарлыг, тыва дылды камгалаарына, сайзырадырына А.А. Даржайның кириген үлүү-биле таныжылга. Төрөөн чери, чону, дылына тураскааткан чогаалдары-биле таныжылга. Мөзү-шынар, арын-нүүр болгаш ынакшыл, найырал темаларының бир тускайлаң чуруттунганы. Чогаалчының талантызының культуралар, эртемнер аразында харылзаазын тывары: литература-төөгү, литература – философия, литература – уран чүлдүн хевир, литература – делегейин уран-чечен культуразы.
«Чогаалчы-ниитилел күрүне».	- «Дазыл»	2	Чогаалдын хевир-тургузуг, утка талазы-биле сайгарылгазы. «Дазыл» деп шүлүктөөн прозадан мөзү-шынар теманын тодарадыры. Дазылдың чидиг монологунда чагының сайгарылгазы. Композицияның онзагайларын илередирде бойдус болуушкуннарының чурумалын кижиниң иштиги сагыш-сеткилиниң эмоционалдыг байдалы-биле тодарадып бижири. Авторнун туружу, маадырларның чогаалда ролун илередири. Чогаалга хамаарыштыр бодунун бодалын илередирде план тургузары; проблемниг характерге чогаадыг-боданышкын бижири.
«Чогаалчы бойдус сайзырал».	- «Хемнер бирде...»	2	Шүлүктүң идея-тематиктиг угланышкынын болгаш философчу бодалдын эгезин илередири. Шүлүктүң хевир-тургузуг, утка талазы-биле сайгарылгазы. Чогаалга хамаарыштыр бодунун бодалын илередирде план тургузары; проблемниг характерге чогаадыг-боданышкын бижири.
«Чогаалчы өг-бүлө».	- «Игил ызы»	2+1ч/с	Чогаалчының ажил-чорудулгазының национал бот-тускайлаңын илередири. Сөзүглелди номчууру, идея-тематиктиг угланышкын болгаш философчу бодалдын илерээшкени. Шүлүглелдин хевир-

			тургузуг, утка талазы-биле сайгарылгазы: сюжеди, стили. Чогаалда улустун аас чогаалының үндезиннерин тодарадыры. Шүлүглелде культуралар, эртемнер аразында харылзаалар: литература уран чүүлүн хевири. Игилдин аялгаларының онзагайларын дыңнаары. Шүлүглелдин композициязының, уран-чеченинин тускайлаң янзызы: катаптаашкыннар, монологтар, диалогтар.
«Чогаалчы-ниитилел - күрүне».	«Четкер четкизи»	3+1ч/с	Совет үениң дүшкени-биле чогаалда үениң онзагайларын көргүскени. Тема, идеязы. Шиинин тургузуу, утка талазы-биле сайгарылгазы. Кол маадыр Кежиктин сеткил-сагыжының бодалдары. Чогаалда маадырларның аразында трагиктиг чөрүлдээлерге өөреникчилернин боттарының бодалдары, көрүжү. Медээни шын тып, айлап, ажыглаар сорулгалыг критиктиг, мемуарлыг, тайылбырлыг литературалар-биле ажыл. Чогаалга хамаарыштыр бодунун бодалын илередирде план тургузары; проблемниг характерге чогаадыг-боданышкын бижири. Бердинген темалыг чогаадыгга херек медээни тып билири.
«Чогаалчы-ниитилел - күрүне». Даштыкы болгаш делегей литературазы – тыва дылда.	Чинагийн Галсан «Дошкун чылдарның тоожузу»	2	Моол чогаалчы, этниктиг тыва Шыныкбай оглу Чурук-Увааның хөй талалыг намдары, чогаадыкчы ажыл-чорудулгазы-биле таныжылга. Бүгү-ле чараш чүүлге ынакшылының дөзү төрөөн черин алгаан чогаалдарының национал сүүзүнүн илередири. Чогаалдың идея-тематиктиг угланышкыны болгаш чуртталгаже авторнун философчу көрүжүн тодарадыры.
«Чогаалчы».	В.С. Серен-оол. Чогаадыкчы намдары.	2	В.С. Серен-оолдун намдары, катаптаттынмас талантызы, тускайлаң үнү-биле таныжылга. Тыва литература, уран чүүл төөгүзүнүн сайзыралына чогаалчының үлүг-хуузу. Авторнун чогаалдарының онзагайлары, тыва шүлүк чогаалының жанр, хевирлеринин хөй талалы-биле таныжылга: дөрттөөн одуруглар, верлибрлер, сонет, сонет чечээ, хокку, монолог, диалог д.о.ө. Тыва шүлүк чогаалында чаа хевир, жанр тургузар талазы-биле В. Серен-оолдун чогаадыкчы дилээшкиннерин шинчилээри: «илиглер», «сөөмнер», «карыштар», «кырылар», «төш чартыктары», «кулаштар».
	В.С. Серен-оол «Сыгыттын аяны», «Аржаанның аялгазы».		В. Серен-оолдун шүлүк чогаалында чаа идея, тема, овор-хевирлер-биле таныжылга. «Сыгыт», «хөөмейнин» чугулазын тодарадырда тыва чоннун уран чүүлүнүн катаптаттынмас хевири деп бодалдың шүлүкте мөзү-бүдүш айтырыглары-биле илерээни. Аржаанның өмүнээзинден кижилерге чагыгның мотиви, шүлүктүн тургузуунун онзагайы. Кижини болгаш бойдус теманын монолог хевиринге илередири. Монологту лириктиг маадырның иштиги делегейин ажыдарына хереглээни, авторнун боттут амыдыралга хамаарылгазы. Чогаалга хамаарыштыр план тургузары; проблемниг характерге хамаарыштыр тодарадып бижиир чогаадыг.
«Чогаалчы-ниитилел - күрүне».	«Мээң Тывам»	2+1ч/с	Чогаалдың тема, идеязы, кол овор-хевирлери. Кижини биле бойдустун аразында харылзааларын чурааны. Бойдустун овор-хевирин аңгылап чурааны чогаалдың идеязын, кижинин иштиги делегейинин эмоционалдыг байдалын коргүзөр чепсек. Дылдың чурумалдыг аргалары-биле ажыл. Шээжи-биле аянын номчулга. Кыйгырыг, айтырыг домактарының идеялиг утказы. Медээни шын тып, айлап, ажыглаар сорулгалыг критиктиг, мемуарлыг, тайылбырлыг литературалар-биле ажыл. Чогаалга хамаарыштыр план тургузары; проблемниг характерге хамаарыштыр чогаадыг-боданышкын. Бердинген темалыг чогаадыгга херек медээни тып билири.
«Чогаалчы-ниитилел - күрүне». Даштыкы болгаш делегей литературазы – тыва дылда.	У.Шекспир «Сонеттер»; «Ромео биле Джульетта». «Ромео биле Джульетта» - тыва театр сценасында.	2	У.Шекспирнин чогаалдарының тыва дылда очулгазы-биле таныжылга. Ниитилел амыдыралының фактылары-биле чогаалчының чогаадыкчы чоруунун тааржылгазы. «Ромео биле Джульеттаның» тыва дылче С.Б. Пюрбюнүн очулгазы-биле таныжылга. В. Көк-оол аттыг хөгжүм-шии театрының сценасына «Ромео биле Джульеттаның» тургусканына хамаарыштыр шинчилелдиг медээлерден

			материалдар шилири.
«Чогаалчы-ниитилел күрүне».	Э.Л. Донгак. Намдары, чогаадыкчы ажил-чорудулгазы. «Эрги хонаштар». Романда чаа амыдырал.	3+1ч/с	Э.Л. Донгактың намдары, бот-тускайлаң дидим үнү-биле таныжылга. Романның тема, идеязы. Тыва чоннуң культурлуг ниитилел амыдыралының барымдаалары-биле чогаалчының чогаадыкчы ажил-ижиниң тааржылгазы. Чогаалда чечен үе болгаш девискээр. Кижиниң иштики делегейинден, чуртталганың үнезинче көрүжүн, улустуң ёзу-чаңчылдарга хамаарылгазын тодарадыры. Чогаалдың утказын чугаалаарыңга план болгаш бодунуң бодалдарын шын тургузуп билири.
	М.Б. Көжелдей. Намдары, чогаадыкчы ажил-чорудулгазы. «Төрөөн чурттан ыракка».	3+1ч/с	М.Б. Көжелдейниң чогаадыкчы намдары, «Эремаа», «Часкы хаттар», «Шын кайдал?», «Төрөөн чурттан ыракка» деп номнары-биле таныжылга. Чогаалчының бот-тускайлаң стили. «Төрөөн чурттан ыракка» деп тоожунуң тема, идеязы. Чогаалдың утказын литература төөгүзү, теориязындан медээлер ажыглап сайгарары (тематика, проблематика, мөзү-бүдүш пафозу, овор-хевирлер системазы, композициянын, уран-чечен аргаларнын, детальдарнын онзагайлары). Тургускан план езугаар чогаалдың утказын чугаалаары. Кайгал Мартаажыктың овор-хевириниң иштики делегейин ажытканы. Тоталитарлыг күрүнеге кижиниң трагиктиг салым-чолун көргүскен теманы ажытканы. Медээни шын тып, аайлап, ажыглаар сорулгалыг критиктиг, мемуарлыг, тайылбырлыг литературалар-биле ажил. Чогаалга хамаарыштыр план тургузары; проблемниг характерге хамаарыштыр чогаадыг-боданыышкын азы төлевилел. Бердинген темалыг чогаадыгга (төлевилелге) херек медээни тып билири.
	Ш.Д. Куулар «Баглааш» романдан эгелер. Литература теориязы: Чурумалдыг символ.	4	Ш.Д. Кууларның чогаадыкчы намдары-биле таныжылга. Чогаалдың идеялиг утказын тодарадыры. Баглааштың овор-хевиринден мерген угаанның өгбениң овор-хевирин, мөңгө үениң символун тывары. Чогаалдың утказында тыва чоннуң политиктиг болгаш ниитилел амыдыралының барымдааларындан ёзу-чаңчылдарның тааржылгазы. Эзимниң, Хадыңның, Черниң, Кижиниң, Үениң овор-хевирлери-биле ажил. Чоннар аразында найырал темазын Ада-чурттуң Улуг дайынының чылдарында тыва чоннуң интернационалчы деткимчези, патриотчу сеткилин дамчыштыр көргүскени. Чогаалдың утказының ханызы. Тема, идеяны ажыдарда символдарның ролю.
	И. Кузнецов «Эки турачы тыва кыстар»	2	И.Кузнецовтуң чогаадыкчы ажил-чорудулгазы-биле таныжылга. Фронтовик чогаалчының чогаадыкчы ажылында дайын темазының утказы. Ровно дээш тулчуушкунга тыва эки турачыларның маадырлыг чоруун чогаалда көргүскени. Тургускан план езугаар чогаалдың утказын дамчыдарыңга, сайгарарыңга бижимел ажилдарны кылыры..
«Чогаалчы бойдус сайзырал».	А. Уержаа «Ынак-тыр мен».	3	А.Уержааның чогаадыкчы намдарын өөренири. Амгы тыва литературада чогаалчының туружу. Чогаалчының шүлүктеринден чончу дылын, катаптаттынмас овор-хевирлерин илередири. Шүлүктерниң философчу утказын тодарадыры: үениң маңының дугайында бодалдар, кижилерниң салым-чолу, мораль, этиктиг чидиг айтырыглар. Аянның номчулга. Утка, хевириниң чаңгыс аайлыын сайгарары.
	«Хараган», «Хээлер».	2	Чогаалчының шүлүк чогаалының чаңгыс аайлыы. Философчу чидиг айтырыгларга харыы кылдыр бойдус болуушкуннарының овор-хевирлери чогаалдың идеязын дамчыдар чепсек. «Хээлер» деп шүлүктүң адының утказы, уран-чечен детальдар. Лириктиг кирилде, адалгалар, уран-чечен аргаларның ужур-дузазы. А.Уержааның чогаажыкчы ажылының дугайында литература-критиктиг статьялар-биле ажил.
«Чогаалчы-ниитилел күрүне».	М.М. Дуюнгар «Мөчек ирей» (чечен чугаа).	3	М.М. Дуюнгарның чогаадыкчы намдары-биле таныжылга. Проза чогаалдарында мөзү-шынар айтырыглары. «Мөчек ирей» деп чечен чугааның тема, идеязы. Чогаалдың

			утказын литература төөгүзү, теориязындан медээлер ажыглап сайгарары (тематика, проблематика, мөзү-бүдүш пафозу, овор-хевирлер системазы, композицияның, уран-чечен аргаларның, детальдарның онзагайлары). Кол маадырның иштики монологу илередири. Чогаалда болуушкуннарга авторнуң туружу, маадырларның иштики делегейин чуруурунга прозачының талантызы. Чечен чугаага хамаарыштыр бижимел ажылдар кылырда ооң кыска утказынга план тургузары.
	М.М. Дуюнгар «Чалбак-Мыйыс».	2	Чалбак-Мыйыс деп сарлыктың овор-хевирин тургузарда кижиниң аажы-чаңының шынарларын чурааны. Чогаалда көдүрттүнген айтырыгларга бодунуң бодалдарын маадырларның үүлгедиглерин, болуушкуннар дамчыштыр үнелээри. Маадырның иштики байдалы болгаш даштыкы бүдүжү-биле деңнелгени көргүзери. Чечен чугааның идея-тематиктиг угаланыышкыннары.
«Чогаалчы-ниитилел - күрүне». Орус литература – тыва дылда.	М. Джалиль «Өөрүшкүнүң сөөлгү ыры»	2	Чогаалчының чогаадыкчы ажылы-биле таныжылга. Чогаалдың сайгарылгазы, өөренип турар чогаалынга бодунуң туружун, бодалын илередип билири.
«Чогаалчы - бойдус - сайзырал».	Э.Б. Мижит. «Сээк», «Шыйлашкын», «Ары», «Мергежилге», «Дүрбүүшкүннүң дүрүмү».	3	Э.Б. Мижиттин чогаадыкчы ажылы-биле таныжылга, ооң амгы тыва литератураның сайзыраарынга ролю. Авторнуң чогаалчы, прозачы, драматург, эссеист, очулдурукчу делегейин илередири. Өөрөнгөн чогаалдарынга хамаарыштыр сөзүглелдерге даянып тургаш, бодунуң бодалын илередири. Амгы тыва литературага Э.Б. Мижиттин шүлүк чогаалынга чаартыкчы кириген ролю.
	Э.Б. Мижит. «Дугуй», «Аъттыг кижини», «Кайда силер?», «Кыйгы».	2	Шүлүктөргө тема, идеязы. Лириктиг маадырның делегейин ажыдарда дугуйнун, чылгычының, довурактың д.о.ө. овор-хевирлерин авторнуң чогаадыкчы ажылааны. Лириктиг чогаалдарны символдук овор-хевирлер, ханы философчу бодалдар дамчыштыр сайгарары. Шүлүктөн прозаларның аянныг номчулгалы.
«Чогаалчы – өг-бүлө».	Э.Б. Мижит. «Иениң ынакшылы».	2+1ч/с	Темага хамаарыштыр бодалдар. Шииниң сөзүглелин номчууру, овор-хевирлериниң системазын илередири. Номчаан чүүлүнгө хамаарыштыр бодунуң бодалдарын илередип билири. Тываның амгы культурлуг амыдыралында чогаалдың туружу. Медээни шын тып, аайлап, ажыглаар сорулгалыг критиктиг, мемуарлыг, тайылбырлыг литературалар-биле ажыл. Чогаалга хамаарыштыр план тургузары; проблемниг характерге хамаарыштыр чогаадыг-боданыышкын азы чогаалчының чогаадыкчы ажылынга төлевилел. Бердинген темалыг чогаадыгга (төлевилелге) херек медээни тып билири.
«Чогаалчы – өг-бүлө».	И.Б. Иргиттин лириказы. «Ынакшылдың сүлдеси», «Сылдызым сен».	2	Чогаалчының чогаадыкчы делегейи-биле таныжылга. И.Иргиттин шүлүктөрүндө ынакшыл темазы. Шүлүктөргө сайгарылгазы.
«Чогаалчы-ниитилел - күрүне».	А.С. Бегзин-оол «Ачам биле Алаш хемим», «Ачамның чагыы», «Философ».	2	Чогаалчының чогаадыкчы ажыл-чорудулгалы-биле таныжылга. Чогаал бижири бот-тускайлаң аяны. Шүлүк болгаш шүлүкчүлөр, үе болгаш мөңгө үе дугайында философчу бодалдары. А.Бегзин-оолдун ынакшыл, биче төрөөн чер-чурт темазына бижээн шүлүктөрүндө авторнуң бот-тускайлаңын өске тыва шүлүкчүлөр-биле деңнээри. Авторнуң угаан болгаш чүрөккө хамаарыштыр удурланышкак бодалдарының тускайлаң стилин тодарадыры. Шүлүктүн иштики философчу утказын ада кижиниң овор-хевирин дамчыштыр сайгарары.
«Чогаалчы».	Тываның херээжен	3	Тываның херээжен чогаалчыларының чогаадыкчы ажыл-чорудулгалы-биле таныжылга. Биче төрөөн чуртунуң культурлуг

	чогаалчылары.		сайзыралынга херээжен чогаалчыларның үлүг-хуузу. З.А. Намзырай, З.С. Байсалова, А.Х-О. Ховалыг, Э.Б. Цаллагова, Л.Х. Иргит, М.А. Кужугет дээш өскелерниң-даа чогаадыкчы ажылы. М.А. Хадаханэниң чогаадыкчы ажил-чорудулгазы, критиктиг статьялары-биле таныжылга. Библиотекаларның каталогтары, библиографтыг айтыкчылар, Интернет-четкилери-биле ажил.
«Чогаалчы – өг-бүлө». Россия чоннарының литературазы – тыва дылда.	А. Арбачакова «Кырган-авам сактышкынында», «Мээң черлерим».	2	А. Арбачакованың чогаадыкчы ажылы-биле таныжылга. Чогаалчының шүлүктеринден национал бот-тускайлаңын илередири. Төрээн черинге ынакшылын чурааны. Шүлүктериниң композициязының онзагайы. Чогаалдың аянның номчулгазы, авторнуң тускайлаң стилин тодарадыры.
«Чогаалчы».	Амгы үениң шүлүкчүлери.	3	Р. Лудуп, М. Ооржактың чогаадыкчы ажылы-биле таныжылга. Р.Лудуптуң шүлүк чогаалында чидиг метафоралыг овор-хевирлер-биле ажил. Чурттун, чоннуң салым-чолунуң, иштики сагыш-сеткил темазының онзагай талаларын тодарадыры. М. Ооржактың очулга ажылы-биле таныжылга. Амгы тыва литератураның сайзыралынга чогаалчы, башкы, шинчилекчи М. Ооржактың үлүг-хуузу. Номчаан чогаалдарынга бодуну бодалдарын илередип билири.
Нииитизи-биле:		102 ш	